

## **Seletuskiri**

### **1. Mäeeraldise saamise vajaduse põhjendus, kasutamise eesmärk ja maavara kasutusala**

Aktsiaselts Torf on turba tootmisega tegutsev ettevõtte, kes kaevandab turvast Laiküla ja Kõverdama turbamaardlates. Käesoleva taotlusega taotleb aktsiaselts Torf kaevandamisluba Kõverdama II turbatootmisalale, et tagada ettevõtte tegevuseks vajalik maavara olemasolu ning suurendada senist ettevõtte tootmisvõimsust Kõverdama turbamaardlas.

Kõverdama II turbatootmisala kattub Keskkonnaministri määrmises nr 87 § 1 nimetatud kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirjas toodud Kõverdama turbamaardla osaga, sellest tulenevalt on Kõverdama II turbatootmisala kasutusele võtmiseks olemas riiklik huvi.

Maavara hakatakse kasutama aianduses.

### **2. Mäeeraldise maa-ala ja selle lähiümbruse kirjeldus**

Taotletav Kõverdama II turbatootmisala asub Pärnu maakonnas Lääneranna vallas Karuse ja Kunila külas riigile kuuluvatel kinnistutel Lihula metskond 14 (katastritunnusega 43001:001:1288, sihtotstarve 100% maatulundusmaa), Lihula metskond 51 (katastritunnusega 19502:002:0283, sihtotstarve 100% maatulundusmaa), Lihula metskond 65 (katastritunnusega 19501:002:0616, sihtotstarve 100% maatulundusmaa), Lihula metskond 10 (katastritunnusega 41101:004:0181, sihtotstarve 100% maatulundusmaa), Lihula metskond 16 (katastritunnusega 19502:002:0121, sihtotstarve 100% maatulundusmaa) Kõverdama turbatootmisala (tunnus 19502:002:0118, sihtotstarve 100% turbatööstusmaa) ja Kõverdama turbatootmisala (tunnus 19502:002:0119, sihtotstarve 100% turbatööstusmaa).

Taotletav ala ümbritseb olemasolevat Kõverdama turbatootmisala. Selle idaosas on maapinna abs kõrgus valdavalt 16 - 17 m, põhja- ja lääneosas 17 - 20 m vahemikus. Mikroreljeef on mätlik, älveid ja laukaid ei ole. Paiguti leidub taotletaval alal vanu turbakarjääre.

Kõverdama II turbatootmisala idaosa paikneb maaparandussüsteemi TUUDI (TTP-562) piires. Taotletav ala on kuivendatud lahtise kraavitusega metsamajanduslikel eesmärkidel.

Taotletav ala kattub ~5,2 ha ulatuses III kategooria kaitsealuse liigi öösorr leiukohaga (keskkonnaregistri kood KLO9105363). Kõverdama II turbatootmisalast ca 50 m kaugusel läänes ja loodes asub Karuse-Linnuse hoiuala (keskkonnaregistri kood KLO2000147), mis on osa ka Natura 2000 võrgustikust.

Lõo küla lähimad majapidamised paiknevad taotletavast mäeeraldisest 0,2 km edela ja Karuse küla lähimad elamud 0,4 km loode pool.

### **3. Andmed tehtud geoloogiliste uuringute kohta, maardla lühikene geoloogiline ja hüdrogeoloogiline iseloomustus**

Kõverdama turbamaardlas (registrikaardi nr 0114) on geoloogilisi uuringuid tehtud kolmel (3) korral:

- Haapsalu rajooni turba ja sapropeeli otsingulis-hinnanguliste tööde aruanne. (Eesti NSV Geoloogia Valitsus, 1987, EGF 5242);
- Läänemaa Niibi, Kõverdama ja Turvalepa turbamaardlate tootmisalade jääkvaru määramise aruanne. (OÜ Eesti Geoloogiakeskus, 1995, EG 4935);
- Kõverdama turbamaardla Kõverdama uuringuruumi geoloogilise uuringu aruanne (varu seisuga 01.08.2019) (OÜ Inseneribüroo STEIGER, 2020, EGF 9355).

Järgnev taotletava ala lühike geoloogiline kirjeldus baseerub OÜ Inseneribüroo STEIGER poolt 2020. a koostatud geoloogilise uuringu aruandel.

Taotletava Kõverdama II turbatootmisala piires on turbalasundi keskmine paksus koos sugekihiga 2,7 m. Mäeeraldise lääne ja keskosas on tegemist märe alltüüpi kuuluva raba- või raba-segalasundiga, mille pealmine, keskmiselt 1,5 m paksune osa koosneb vähelagunenud raba- ja siirdesooturvastest (raba sfagnumiturvas, siirdesoo sfagnumi- ja tarna-sfagnumiturvas). Vähelagunenud turba keskmine lagunemisaste Kõverdama II Turbatootmisalal on 20%, keskmine looduslik niiskus 89,52% ja kuivaine keskmine tuhasus 2,53%.

Vähelagunenud turba lamamis paikneva keskmiselt 1,4 m paksuse hästilagunenud turba kihi moodustavad siirde- ja madalsooturbad (peamiselt siirdesoo puu-rohutorvas ja pilliroo-sfagnumiturvas ning madalsoo tarna-pillirooturvas ja puu-pillirooturvas). Hästilagunenud turba keskmine lagunemisaste uuringuruumis on 26%, keskmine looduslik niiskus 86,98% ja kuivaine keskmine tuhasus 7,13%

Tabel 3.1 Kõverdama II turbatootmisala turba keskmised kvaliteedinäitajad

| Varu jaotus                      | Keskmised kvaliteedinäitajad |                       |                             |               |          |
|----------------------------------|------------------------------|-----------------------|-----------------------------|---------------|----------|
|                                  | Looduslik niiskus, %         | Tuhasus, % kuivainest | Happesus, pH <sub>KCl</sub> | Lagunemisaste |          |
|                                  |                              |                       |                             | %             | Von Post |
| Vähelagunenud turvas plokk 6 aT  | 89,52                        | 2,53                  | 2,88                        | 20            | H3       |
| Hästilagunenud turvas plokk 7 aT | 86,98                        | 7,13                  | 4,12                        | 26            | H4       |

Kõverdama uuringuruumi turbalasundi kändude sisaldus väike. Vähelagunenud turba keskmine kännusus on 0,09% ning hästilagunenud turbal 0,12%. Tavapäraselt on kände kõige rohkem vahetult vähelagunenud turba lamamis paiknevas turbakihis, kuid ka seal ei ületa kännusus 0,40%.

Tabel 3.2 Raskemetallide keskmine sisaldus Kõverdama II turbatootmisala turbas

| Element | Keskmine sisaldus kuivaines, mg/kg |                       |
|---------|------------------------------------|-----------------------|
|         | Vähelagunenud turvas               | Hästilagunenud turvas |
| Cd      | 0,54                               | 0,06                  |
| Cr      | 1,16                               | 1,19                  |

|    |      |      |
|----|------|------|
| Pb | 27   | 3    |
| Hg | 0,13 | 0,07 |
| U  | <1   | <1   |

Plii ja kaadmiumi suhteliselt kõrge sisaldus Kõverdama uuringuruumi turbalasundi pindmises kihis võib olla osaliselt tingitud ümbritsevatelt maanteedelt ja turbatootmisalalt lähtuva tolmu ja heitgaaside mõjust.

Kõverdama II turbatootmisala turba kütteväärtus on suhteliselt kõrge. Õhkuivale turbale ümberarvutatult on see hästilagunenud turbal plokis 7 aT keskmiselt 2 449 kcal/kg ja vähelagunenud turbal plokis 6 aT 2 234 kcal/kg.

Kõige ülemiseks põhjaveekihiks on vaadeldaval alal soosetete veekiht (bIV), mille veetase on 0,1 - 0,5 m maapinnast. Veekiht on vabapinnaline ja toitub peamiselt sademetest. Turbavesi on happeline, madala mineralisatsiooniga (0,1 - 0,2 g/l), keemiliselt tüübilt vesinikkarbonaatne magneesium-kaltsiumiline. Iseloomulike omaduste (pruunikas värvus, spetsiifiline lõhn ja maitse) tõttu ei kasutata soosetete vett joogi- või tarbeveena.

Turba lamamis paiknevad mere- ja liustikusetted on suhteliselt suure savisisaldusega ning seetõttu väikese veeandvusega. Ümbruskonna majapidamised kasutavad veevarustuseks eeskätt Siluri - Ordoviitsiumi põhjaveekihi (S-O) Matsalu põhjavee-kogumi vett. Kõverdama II turbatootmisala lähiümbruses paiknevate staatiline veetase on 6 - 20 m maapinnast.

#### 4. Mäeeraldise piiride ja sügavuste põhjendus koos kaevandamisele kuuluvate varude määramisega

Taotletav Kõverdama II turbatootmisala hõlmab enamuses osas pindalaliselt ja sügavuti kogu ulatuses Kõverdama turbamaardla aktiivse tarbevaru plokk 6 ja 7. Taotletava mäeeraldise pindala on 140,14 ha ning mäeeraldise teenindusmaa 147,90 ha. Plokkidest 6 ja 7 aT jääb välja mäeeraldisest 10,24 ha. Plokis 6 aT jääb välja 16 tuht t ja plokist 7 aT 31 tuht t turvast.

Kogu taotletav varu Kõverdama II turbatootmisalal ei ole kaevandatav, kuna ammendatud ala sooks taastamisel tuleb jätta mäeeraldise põhja 0,2 m paksune turba jääkkiht. Taotletava maavara kadu mäeeraldise põhja jäetavas jääkkihis on leitav järgmiselt: *ala pindala (140,14 ha) x jääkkihi paksus (0,2 m) x hästilagunenud turba mahult massile ülemineku koefitsient (0,197) = jääkkihi maht (55 tuhat t).*

Tabel 4.1 Taotletav maavaravaru (seisuga 30.03.2026. a)

| Plokk      | Maavara               | Pindala, ha | Aktiivne tarbevaru, tuht t | Kadu, tuht t | Kaevandatav varu, tuht t |
|------------|-----------------------|-------------|----------------------------|--------------|--------------------------|
| Plokk 6 aT | Vähelagunenud turvas  | 111,49      | 201                        | 0            | 201                      |
| Plokk 7 aT | Hästilagunenud turvas | 140,14      | 377                        | 55           | 322                      |

Kõverdama II turbatootmisala maavara kaevandamise luba taotletakse 30 aastaks maksimaalse aastase kaevandamise mahuga 10 tuh t. Kaevandamisloa jaoks vajaliku kaevandamise mahu saamiseks muudetakse vajalikus mahus Kõverdama turbatootmisala kaevandamisloa L.MK.LÄ-36790 maksimaalset kaevandamise aastamäära, kus paiguti on mäeeraldisel alal, kus kaevandatav varu on ammendatud ning lähiaastatel lisandub täiendavaid ammendatud alasid Kõverdama turbatootmisalal veelgi. Ammendatud alade arvelt väheneb järjest Kõverdama turbatootmisalal reaalne kaevandamise maht, mille arvelt ongi võimalik kanda osa kaevandamise maksimaalsest aastamäärast taotletavale Kõverdama II turbatootmisala kaevandamisloale. Antud kogus (10 tuh t) on piisav Kõverdama II turbatootmisalal kaevandamise alustamiseks ligikaudu 10 aasta perspektiivis ning peale Kõverdama turbatootmisala osalist ammendumist saab suurendada Kõverdama II turbatootmisala kaevandamisloa maksimaalset aastast kaevandamise mahtu.

Kuna kaevandamisloa andmine Kõverdama II turbatootmisalale on pikem protsess, kui kaevandamise aastamäära vähendamise menetlus, siis vastava taotluse Kõverdama turbatootmisala kaevandamisloa muutmiseks esitame Kõverdama II turbatootmisala kaevandamisloa taotluse menetluse ajal, kui meil on olemas suurem kindlus, et kaevandamisloa Kõverdama II tootmisalale antakse. Samuti arvestame taotluste esitamise aja puhul seda, et kõikide kaevandamisloa taotluste kohta otsuse tegemine oleks võimalik samaaegselt.

## **5. Kaevandamise käigus eemaldatava mulla kogus, selle ladustamine ja kasutamise kirjeldus. Kavandatav tehnoloogia**

Kõverdama II turbatootmisala katab 0,2 m paksune sugekiht kogumahuga 252 tuh m<sup>3</sup>. Sugekiht eemaldatakse mäeeraldiselt enne kaevandamisega alustamist. Ettevalmistustööde käigus eemaldatav sugekiht kasutatakse ära tootmisala ettevalmistustöödel, kasutades seda planeeritavate teenindusteede muldes turbalasundi kuivendamisejärgse vajumise kompenseerimiseks, aunapõhjade tihendamiseks ja vajadusel tootmisväljakute tasandamisel. Senise Eesti turbatootjate praktika kohaselt ei ole sugekihti ladustatud mäeeraldisel ega selle teenindusmaal. Kogu eemaldatud materjal on leidnud kasutust rajatiste ehitamisel, seega pole see käsitletav jäätmena.

Taotletav Kõverdama II turbatootmisala külgneb töötava Kõverdama turbatootmisalaga, kus on välja ehitatud kuivenduskraavide süsteem ja väljaveoteed, mille baasil on võimalik kaevandamist järk-järgult jätkata Kõverdama II turbatootmisalale. Arendaja planeerib kaevandada turvast Kõverdama II turbatootmisalal freesmeetodil, mida kasutatakse ka Kõverda turbatootmisalal ja mille jaoks on vajalik masinapark olemas.

Freesmeetodi kaevandamise tootlikkus sõltub kaevandatava turbalasundi kuivamistingimustest ja kvaliteedist. Vähelagunenud turba puhul on freesitava kihi paksus keskmiselt 15 - 20 mm, hästilagunenud turba korral keskmiselt 10 mm ühes tsüklis. Tootmistsükkel koosneb turbakihi freesimisest õhukeste kihtidena, freesitud turba pööramisest, vallitamisest, kogumisest ja aunatamisest. Turvas aunatatakse tootmisväljaku otstes. Turvas aunatatakse vastavalt vajadusele, tavaliselt 2 - 3 tsükli järel. Aunade kõrgus ja turba aunas olemise aeg sõltub toodangu nõuetest. Pärast kogutud turba aunatamist laaditakse ekskavaatoriga turvas veoautodele ja selle transportimine

substraadi tsehhi või tarbijatele.

Kaevandamine toimub tsükliliselt. Freesturba tootmisel loetakse tootmisperioodiks ajavahemikku mai keskelt kuni augusti lõpuni. Jämedalt arvestades on hooaja pikkuseks ~100 päeva.

Turba tootmisel lasundist välja tulevad kändud korjatakse kokku, kuivatatakse hunnikutes kuni 3 aastat ja realiseeritakse töötlemata küttepuiduna või kasutatakse olemasoleva taristu hooldamiseks.

Maapinna abs kõrgus on taotletava mäeeraldise lääneosas valdavalt 17,5 - 20 m, keskosas 17,5 - 18,5 m ning idaosas 15,5 - 16,5 m tasemel. Turbalasundi lamami kõrgus on peaaegu kogu mäeeraldise ulatuses 14,5 - 15,5 m vahemikus. Töötava Kõverdama turbatootmisala edelanurgast suunatakse kuivendusvesi Virita peakraavi. Kõverdama II turbatootmisalale rajatavate freesväljakute kuivendusvee ärajuhtimiseks saab kasutada samuti Virita väljalasku, mis hetkel on kasutuses Kõverdama turbatootmisala kuivendamiseks. Väljalasuna võetakse kasutusele ka taotletava ala kirdenurgas olev eesvool, mis suubub Tuudi jõkke. Kõverdama II turbatootmisala kaevandamisloa taotlemisel lisatakse juurde vee erikasutuse osa, millega hõlmatakse ka Kõverdama turbatootmisala vee erikasutusluba L.VV/326334. Kõverdama II turbatootmisalal keskkonnaloa positiivse loa andmise eelnõu korral muuta Kõverdama turbatootmisala vee erikasutusluba L.VV/326334 kehtetuks. Kõverdama II ala on jaotatud kaheks valgalaks. Valgala I aastane arvestuslik maht on 196 tuh m<sup>3</sup> vett, millele lisandub Kõverdama turbatootmisala arvestuslik aastane maht 808 tuh m<sup>3</sup> ning on suunatud Virita peakraavi. Valgala II aastane arvestuslik maht on 138 tuh m<sup>3</sup> ning on suunatud läbi Tuudi(TTP-562) maaparandussüsteemi maa-ala eesvoolu Tuudi jõkke.

Geoloogilise uuringu käigus fikseeritud kraavide veetasemed võimaldavad turbalasundi isevoolliselt kuivendada ligikaudu 15 m abs kõrguse tasemeni. Kuivendamata jääb keskmiselt 0,5 m paksune põhjalähedane kiht. Freesmeetodil turbakihi kaevandamiseks, mida ei ole isevoolliselt võimalik kuivendada, tuleb sellest vesi eemaldada pumpade abil. Täpne kuivendamise tehnoloogia pannakse paika kaevandamise projektis.

Vähendamaks mõju põhjasuunas jäävale Karuse-Linnuse hoiualale peab hoiuala ja mäeeraldise vahele rajama vee liikumise takistamiseks kogujakraavist hoiuala suunas ka veetõkke (PP 30-4) (turbast tihendatud tamm, hüdrotõkked või kompensatsioonikraav, kus hoitakse veetaset vajalikul tasemel). Kompensatsioonimeetodite rajamisel lähtutakse varasema praktika kogemusest, et teha kindlaks põhjasuunas jäävate märgalade veerežiimi puutumatust. Tõkke ja kuivendussüsteemi rajamisel peab välistama loodusliku soo suunas turbalasundi lagunemise ja vajumise enne hüdrotõkke valmimist.

Täpsed veetõkketammi parameetrid selgitatakse vastavalt Maapõueseadusele välja pärast keskkonnaloa andmist kaevandamisprojektis ja edastatakse loa andjale kooskõlastamiseks.

Turba kaevandamise tootmisprotsessis kaevandamise jäätmeid ei teki. Vastavalt Maapõueseaduse § 50 lõige 6 tuleb kaevandamisjäätmekava taotlusele lisada vaid jäätmete tekkimisel. Taotleja on teadlik, et juhul kui tegevuse käigus selgub, et kaevandamisjäätmeid siiski tekib, on kohustus ka kaevandamisjäätmekava esitada.

## **6. Kavandatava kaevandamise keskkonnamõju võimalik ulatus ja esineda võivad avariiolekorrad**

Turba kaevandamine suuremal pindalal kui 150 ha on keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (§ 6 lg 28) kohaselt olulise keskkonnamõjuga tegevus, mille tõttu tuleb kavandatava tegevuse kohta läbi viia keskkonnamõju hindamine (§ 3 lg 1). Taotletaval alal on läbi viidud ja valminud KMH<sup>1</sup> 2026. aastal, milles käesolev peatükk lähtub.

Kõverdama II turbatootmisala korral on tegemist loodusliku rabaga, kus turba kaevandamisega ei ole alustatud, küll aga külgneb taotletav ala töötava Kõverdama turbatootmisalaga.

Peamine turba tootmisega kaasnev keskkonnamõju on seotud soosetete pinnavee taseme alandamisega. Taotletav ala kuivendustöödega ja turba tootmisega alustamisega ning tööde arenguga mõjutatakse vaid külgnevate alade pinnaveetaset suuremas ulatuses. Turbalasundi kuivendamise mõju ulatuse kohta tehtud uuringute (sh Loigu, E., Leisk, Ü., Orru, M. 2008. Soode hüdrokeemilised ja hüdroloogilised uuringud puhvertsoonide piiritlemiseks ja kaitsemeetmete välja töötamiseks. TTÜ Keskkonnatehnika instituut. Tallinn) kohaselt ei ulatu kuivenduse mõju tootmisala piirdekraavidest kaugemale kui ~150 m. Vähendamaks mõju põhjasuunas jäävale Karuse-Linnuse hoiualale peab hoiuala ja mäeeraldise vahele rajama vee liikumise takistamiseks kogujakraavist hoiuala suunas ka veetõkke (PP 30-4) (turbast tihendatud tamm, hüdrotõkked või kompensatsioonikraav, kus hoitakse veetaset vajalikul tasemel). Arvestades Kõverdama II turbatootmisala suurust ning äravoolu hulka, ei ole ette näha, et turbatootmisalalt ärajuhitava kuivendusvee hulk, leostuvate toitainete kontsentratsioonid ning heljumi kogus mõjutaksid oluliselt pinnaveerežiimi või veekvaliteeti. Seega on turbatootmisalal toimuva tegevuse mõju pinnavee kvaliteedile ja režiimile vähene

Turbahõljumi edasikandumise tõkestamiseks rajatakse väljalaskudele settebasseinid. Lisaks kuivendusvee puhastamisele ühtlustavad settebasseinid suurveeperioodil süsteemist välja voolava vee hulka. Puhastusseadmete tehniline lahend näidatakse Kõverdama II turbatootmisala kaevandamise projektis.

Kõverdama II mäeeraldisest lähimad puurkaevud (PRK0064833 – 78 m; PRK0013947 – 127 m) paiknevad piisaval kaugusel ning ülejäänud kaevud jäävad enam kui 300 m raadiusesse. Turbalasundi väga väike veejuhtivus ning setete ehitus viitavad, et kuivendamine mõjutab peamiselt soosetete veetaset ega avalda olulist mõju sügavamatele põhjaveekihtidele, millest piirkonna kaevud toituvad. Lähikinnistud asuvad kõrgematel liustiku- ja meresetete aladel, mis toimivad lokaalse põhjavee toitealana ning vähendavad sooala kuivenduse võimalikku mõju kaevudele. Samuti mõjutavad kaevude veerežiimi otsesemalt olemasolevad maaparanduskraavid. Seetõttu on ebatõenäoline, et Kõverdama II turbatootmine mõjutaks piirkonna salvkaevude veetaset või veekvaliteeti; võimalike probleemide ilmnemisel on arendaja kohustatud tagama joogivee kättesaadavuse, näiteks filtrite paigaldamise või sügavama puurkaevu rajamise kaudu.

Lisaks veerežiimiga seotud mõjudele kaasneb turba tootmisega otseselt kaevandamise

---

<sup>1</sup> Kõverdama II turbatootmisala rajamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise aruanne, OÜ Inseneribüroo Steiger, töö nr 21/3530

masinate tekitatav mõju- ehk müra ja tolm.

Taotlusele on lisatud välisõhu eriosa.

Atmosfääriõhu kaitse seaduse § 59 kohaselt peab müraallika valdaja tagama, et tootmisterritooriumilt väljapoole ei levi normtasel ületavat müra. KMH modelleerimistulemused näitavad, et piirkonna mürataset mõjutab peamiselt Karuse–Kalli kõrvalmaantee liikluse müra, samas kui Kõverdama II turbatootmisega seotud müra osakaal on väike. Lähimate majapidamiste juures jääb liikluse müra 48,3–62,2 dB vahemikku ning suureneb turba väljaveo tõttu vaid 0,1–0,2 dB, mis ei ole tajutav muutus. Tööstusmüra tasemed jäävad 28,1–30,3 dB piiridesse, olles oluliselt allpool lubatud normtasemeid ning valdavalt tootmisala piiresse. Pehme turbapinnas ja tootmisala ümbritsev mets vähendavad täiendavalt müra levikut, mistõttu tegelik mürataset on tõenäoliselt modelleeritust madalam. Vajadusel on võimalik teostada kontrollmõõtmisi ning rakendada leevendusmeetmeid. Kokkuvõttes on kavandatava tegevuse mõju piirkonna müraolukorrale hinnatud ebaoluliseks.

Igasugusel tegevusel, kus kasutatakse mehhanisme, mis sisaldavad kütuseid või määrdeaineid, kaasneb ka suurem keskkonnaaavarii oht. Viimast suurendab võimalus erinevateks leketeks, mille tulemusena satub pinnasesse ja pinnavette naftasaaduseid. Vähendamaks keskkonnaaavarii ohtu, kinnitab loa taotleja, et Kõverdama II turbatootmisalal turba kaevandamisel kasutatakse vaid tehniliselt korras olevaid seadmeid ja masinaid ning kõik hooldus ja tankimistööd tehakse selleks ette valmistatud platistidel või kõvakattega teedel.

Kuna turvast toodetakse kuival ja soojal aastaajal, siis selle tõttu on üks võimalik keskkonnoaht põleng. Põlengu tekitajateks on turba isesüttimine, inimeste hooletus, heitgaaside väljalasketorudest lenduvad sädemed või väljalasketorudel isesüttinud turbatolm. Oluline on, et põleng, kui see peaks tekkima, ei leviks kiirelt tootmisala piiridest välja ja saaks tootmisalal lokaliseeritud. Tuleohu minimeerimiseks peavad kõik tootmisalad olema varustatud piisava hulga tuletõrje veevõtu kohtade ja kustutusseadmetega. Kaevandamise loa taotluse rahuldamise järel koostatavas Kõverdama II turbatootmisala kaevandamise projektis määratakse täpsed tuleohutusnõuded, sealhulgas vajalike tuletõrje tiikide arv, nende maht ja veevõtu ja –kasutamise skeem.

## **7. Kaevandatud maa korrastamine**

Kõverdama II turbatootmisala tuleb korrastada kogu ulatuses taastuvaks sooks (graafiline lisa 3/3).

Soo taastamise võimalikkuse tagamiseks jäetakse mäeeraldise põhja 0,2 m paksune turbast põhjatervik, et luua sobivad kasvutingimused sootaimedele. Lisaks õhukese turbakihi olemasolule on soo taastamise seisukohalt oluline tagada korrastataval alal reguleeritud ja stabiilne veerežiim. Soo taastamisel on oluline hoida stabiilselt veetaset maapinnal. Viimast saab edukalt tagada jagades ammendatud ala vastavalt lamami reljeefile väiksemateks aladeks ehk terrassideks ning eraldada need reguleeritud ülevooluga veetõkkesammidega. Sellise meetodi korral rajatakse korrastavale alale mitmeid terrasse, mille veetase on erineva tasemega, samas on kogu ala ühtlaselt üleujutatud. Suurvee perioodil liigvee ära juhtimiseks, tuleb korrastamistööde ajal

olemasolevatele väljavooludele rajada veeregulaatorid, mida saab vastavalt veeseisule kas sulgeda või avada. Arvestades, et hinnanguliselt ammendatakse antud tootmisala alles 50 aasta pärast, on selleks ajaks tõenäoliselt mitmed sarnased tootmisalad korrastatud, millede kogemusi saab rakendada käsitletaval alal.

Kõverdama II turbatootmisala korrastamistööde maksumust ei ole mõistlik ega võimalik täna hinnata, kuna antud ala eksploatatsiooniaeg on niivõrd pikk, et ühtki majandusprognoosigi antud perioodile ei ole tehtud. Küll võib täna väita, et arvestades korrastamistööde mahtu on kasumlik Kõverdama turbamaardlas maavara kaevandada. See tähendab tootmisala eksploateerimise kulud ei ületa saadavat tulu.

Taotletav Kõverdama II turbatootmisala maa-ala tuleb tagastada maaomanikule selle ammendamise järgselt, vastavalt kehtivale seadusandlusele ja nõutud seisukorras.

Palume luba välja anda digitaalselt, saates selle riiklikus äriregistris määratud e-posti aadressile.

Taotleja:

Rasmus Paulus  
Aktsiaselts Torf  
Juhatus liige

*/ allkirjastatud digitaalselt /*

Taotluse koostas 14.04.2026. a:

Tauri Põldema  
OÜ Inseneribüroo STEIGER  
Mäeinsener

*/ allkirjastatud digitaalselt /*